

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

Role of administrators on personnel development to be professional teachers Under The Khon Kaen Municipality

จิระนันท์ ชัยจิตร*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ด้านความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และด้านการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และเปรียบเทียบระดับปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน คือ บุคลากรทางการศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 287 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน ค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1.) บทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2.) ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน พบว่า บทบาทในการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, ครูมืออาชีพ

Abstract

The objectives of this research were to study the role of administrators under Khon Kaen Municipality on personnel development to be professional teachers on 4 aspects: Subject Knowledge, the capability on using equipment of information technology, the capability in English language and the regular personnel development and comparison on level of action in accordance with role of administrators in development of personnel to be professional teachers by classify on educational certificate on working management of educational persons under Khon Kaen municipality 287 persons. This research specifies sample size by Krejcie and Morgan table and used easily sampling method. The research instrument was questionnaire with 5 level of estimation. The statistic for data analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test and One Way ANOVA.

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The results were as followings:

1. The roles on personnel development to be professional teachers of administrators under Khon Kaen Municipality were at a high level as a whole and each aspect.
2. The comparison result on the role of personnel development to be professional teachers of administrators, classified by educational certificate and experience on working management was not statistically different.

Keywords : Role of administrators, professional teachers.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดในปลายศตวรรษที่ 20 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาล ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลให้การทำงานในหน่วยงานต่างๆ ต้องเน้นความถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็วโดยมีเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อ และเครื่องมือช่วยสร้างความสำเร็จในการทำงาน (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2545 : 4) จึงส่งผลให้หน่วยงานต่างๆ ต้องมีการพัฒนา

นโยบายปฏิรูประบบราชการทำให้การจัดองค์การทุกระดับเน้นขนาดที่เล็ก กะทัดรัด คล่องตัวมีความรวดเร็วในการทำงาน สายการบังคับบัญชาจะสั้นเป็นแนวราบ สถานภาพของบุคคลไม่ได้ถูกกำหนดโดยตำแหน่ง แต่อยู่ที่คุณภาพและผลงานเป็นสำคัญ บทบาทหน้าที่จะเน้นปฏิบัติเฉพาะงานที่จำเป็นต้องทำเท่านั้น ทำให้ต้องเลือกสรรผู้ที่มีคุณภาพ มีความเป็นมืออาชีพ และมีความรู้ความสามารถที่แท้จริงเท่านั้นเข้ามาปฏิบัติงาน ทำให้ข้าราชการมีทักษะฝีมือมากขึ้น ทำงานได้หลายแบบ มีโอกาสก้าวหน้ามากกว่า ดังนั้นลักษณะสำคัญของผู้ปฏิบัติงานยุคใหม่ที่พึงประสงค์ คือ การเป็นผู้ที่เรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (Life-Long Learner) (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2545 : 3) ดังนั้นข้าราชการจึงต้องปรับตัวทั้งในด้านความรู้ เทคโนโลยี ทักษะวิธีการทำงานแบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา ถือว่าเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พัฒนาครูโดยเน้นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546 : 2) ดังนั้น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากยุคนี้เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การพัฒนาในด้านความเชี่ยวชาญในยุคข่าวสารจึงมีความจำเป็นด้วย ซึ่งการพัฒนาให้ได้ผลดังกล่าวนั้น ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาในด้านต่างๆ

ในกระบวนการฝึกฝนเพื่อการพัฒนา นั้น โดยเฉพาะวิชาชีพครู เป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นอย่างต่อเนื่อง ต่อปัจจัยของครูผู้สอน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวิชาการนั้นได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมกับผู้เรียนดังนั้นครูผู้สอนจึงไม่สามารถหยุดนิ่งการเรียนรู้ที่มุ่งหวังเพื่อการพัฒนาความรู้และเทคนิควิธีการสอน และจะมีผลกระทบในทางบวกกับผู้เรียน (ณัฐวุฒิ พิมพา, 2547 : ออนไลน์) แต่ในสภาพการพัฒนาคูในปัจจุบันยังมีปัญหาอยู่ในระดับมาก และปัญหาของครูก็เชื่อมโยงต่อคุณภาพของการศึกษา เช่น ครูปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งแตกต่างจากเดิมที่เคยสอน อีกทั้งครูยังมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายสูง บางรายคิดหารายได้พิเศษเพิ่มเติม ทำให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษา (ต้นเหตุปัญหาของอาชีพครู, 2547 : ออนไลน์) นอกจากนั้น

การอบรมพัฒนาครูส่วนใหญ่จะไม่ตรงกับความต้องการของครู ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ และจากการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในระยะเวลาที่ผ่านมาต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2538-2539) พบว่าบุคลากรครูมีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ การถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และความเป็นครูลดน้อยลง เนื่องจากครูขาดโอกาสในการ พัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งเกิด จากตัวครูมีความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ไม่เพียงพอ ความรู้ที่มีจำกัดแต่ในหนังสือ ขาดการเรียนรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังมีปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอน ขาดความรู้เกี่ยวกับ การกำหนดกิจกรรม การใช้สื่อและเวลาไม่สัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์และเนื้อหา ใช้วิธีถ่ายทอดให้เด็กจำ ทำให้ ไม่เกิดการพัฒนารับรู้ด้วยตนเอง และปัญหาดังกล่าว ใช้วิธีถ่ายทอดให้เด็กจำ ทำให้ไม่พัฒนาครูได้ ไม่สามารถ สร้างแรงจูงใจให้ครูเกิดการพัฒนาตนเอง ขาดระบบ การตรวจสอบประเมินผลให้การอบรมและพัฒนาครูประจำการ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 57-59)

รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยได้ให้ความสำคัญ แก่วิชาชีพครู ดังที่ปรากฏในนโยบายรัฐบาลในสมัยปัจจุบัน ที่มีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูว่า “ส่งเสริม วิชาชีพครูให้มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือ และไว้วางใจ จากสาธารณชนรวมทั้งพัฒนาและผลิตครูที่มีคุณภาพและ คุณธรรม” (ดิเรก พรสีมา, 2547 : ออนไลน์) แต่ในความเป็นจริงการพัฒนาวิชาชีพครูที่แท้จริงนั้นจะต้องเริ่มขึ้น ภายในสถานศึกษาเอง คือ การพัฒนาความสัมพันธ์ ระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษา และความสัมพันธ์ ระหว่างครูด้วยกัน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมให้ครูเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลถึงความเป็นครูมืออาชีพผู้บริหาร สถานศึกษาจึงอยู่ในฐานะผู้บริหารองค์กร คือ ผู้มีหน้าที่ ในการบริหารและจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุวัตถุประสงค์

ยิ่งในยุคปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทหลัก ในการผลักดันให้ปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่สุดในสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคนที่ ไม่เอาจริง ไม่ตั้งใจบริหาร ไม่มีทักษะในการบริหาร ไม่มี ระบบ ขาดศีลธรรม องค์กรจะไปสู่ความเป็นเลิศไม่ได้ ซึ่งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมพัฒนา บุคลากรเพื่อให้เป็นครูมืออาชีพนั้น มีอยู่หลายด้าน แต่ใน สภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นยุคของ การปฏิรูปการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเทคโนโลยี มีการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ก็ควรที่จะส่งเสริม บุคลากรครูให้เป็นมืออาชีพตามสภาพการณ์ของการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริง คุณสมบัติดังกล่าวได้แก่ การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ และทักษะในการสอน รู้ในหลักวิชาอย่างลุ่มลึก สามารถเชื่อมโยง ทฤษฎีศาสตร์ความรู้มาสู่การปฏิบัติได้ มีทักษะและเทคนิค วิธีในการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนโดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547 : 7-8 ; ชนาธิป พรกุล, 2543 : 6-7)

นอกจากการส่งเสริมให้บุคลากรครูมีความรู้ และทักษะทางการสอนแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม ให้ครูมีความรู้ความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี สารสนเทศต่างๆ ได้เพราะการศึกษาในสมัยปัจจุบัน จำเป็นต้องควบคู่ไปกับเทคโนโลยี และการเข้าถึงความรู้ ต่างๆ ในปัจจุบันล้วนแต่ต้องอาศัยเทคโนโลยีทั้งสิ้น ดังนั้น สื่อเทคโนโลยีจึงมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาเพราะเป็น การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เช่น เครื่องฉายภาพ โทรทัศน์ วีดีโอ และเทคโนโลยีที่สำคัญและมีความจำเป็น ในปัจจุบัน คือ คอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถใช้งานได้หลากหลาย (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2544 : 17 ; ออมวิรัช นครทรพรพ, 2539 : 121-123) ในวงการของการศึกษาคอมพิวเตอร์ก็มี บทบาททั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหาร สถานศึกษา ครูต้องใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมพื้นฐานได้

(คำหามาน คนไค, 2544 : 162-165) เพื่อเป็นประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอน และนอกจากนั้นยังใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองด้วย คุณสมบัติของความเป็นครูมืออาชีพในยุคของการปฏิรูปการศึกษาอีกประการ คือ ครูควรมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสารและนำไปสู่แหล่งความรู้ที่สำคัญของโลกปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547 : 8) ครูในปัจจุบัน ไม่ว่าจะจบการศึกษาในระดับใดหรือสาขาวิชาใดก็ตาม ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษได้ เพราะภาษาอังกฤษเป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยจากแหล่งค้นคว้าต่างๆ อาทิ เช่น อินเทอร์เน็ต มัลติมีเดีย หนังสือจากต่างประเทศ เป็นต้น ครูต้องมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน สื่อความในชีวิตประจำวันได้ ยิ่งครูมีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษมากเท่าใด ก็ยิ่งมีคุณค่าต่อศิษย์และวงการศึกษามากขึ้น (คำหามาน คนไค, 2544 : 160) และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโลก สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาการต่างๆ ย่อมส่งผลให้ความรู้ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แม้แต่เทคนิควิธีการสอนก็มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีวิธีการสอนตลอดเวลา ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเข้ารับการอบรม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าครูเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูต้องเป็นผู้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ ทุกวันของครูคือ การเรียนรู้ การเรียนรู้ คือ การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติ (ชนาธิป พรกุล, 2546 : 6-7)

จากคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์จากแนวคิดของบุคคลหลายท่าน และเห็นว่าคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดแก่บุคลากรครูใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) การมีความรู้ในวิชาที่สอน (2) ความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

(3) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (4) การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ นั้น สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของครูในงานวิจัยของ ไชยยันต์ ไชยถาวร (2541 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูมีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาตนเองให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน ต้องการมีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริธนา เมธาธราธิป (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา พบว่า บุคลากรครูมีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ในด้านวิชาการมีความต้องการมากที่สุดในด้านเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ตามการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อ ต้องการมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2550 ของสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น (2547 ก : 1-7) ได้กำหนดความต้องการ จำเป็นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเสมอภาคทางการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษา และความสำเร็จตามนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หนึ่งในความจำเป็นก็คือ ต้องการเพิ่มจำนวนครูแกนนำ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ครูที่ได้รับรางวัลต่างๆ เช่น Teacher Award และหนึ่งในพันธกิจหลัก คือ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาครูตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้ดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการต่างๆ ซึ่งมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เช่น โครงการคัดเลือกผู้บริหารต้นแบบที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โครงการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย โครงการอบรมทางไกลบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการติดตามการตรวจสอบและประเมินข้าราชการครู

ผู้ข้อกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการประชุมเพื่อพัฒนาการวัดผลประเมินผลในสถานศึกษา จากโครงการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าบางโครงการเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู ก็เป็นเพียงการพัฒนาบางส่วนยังไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมทั้งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นเพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาที่แท้จริง กระบวนการพัฒนาและส่งเสริมควรเริ่มต้นที่สถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมและพัฒนาครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ใน 4 ด้าน คือ การมีความรู้ในวิชาที่สอน ความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากร สู่ความเป็นมืออาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์บริหารงาน

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพแตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพแตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ ใน 4 ด้าน คือ 1) การมีความรู้ในวิชาที่สอน 2) ความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และ 4) การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา โดยตำแหน่ง และรองผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทน และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2556 จาก 11 โรงเรียน 538 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โดยตำแหน่ง และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่นและพนักงานครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2556 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ ; และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 275 คน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ สังกัดเทศบาลนครขอนแก่นโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
- การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์และความถี่ของข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยอาศัยการศึกษาจากตำรา เอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้บริหาร ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ข้อ คือ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัย พัฒนามาจากแบบสอบถามพฤติกรรมผู้บริหารและพนักงานครูหรือบุคลากรทางการศึกษา จากงานวิจัยของ ศันสนีย์ เครือชะเอม (2546 : 150-153) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ 5 ตัวเลือก ใช้ประเมินพฤติกรรมผู้บริหารด้านมุ่งงาน และพฤติกรรมผู้บริหารด้านมุ่งสัมพันธ์ด้านละ 15 ข้อ รวม 30 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ใน 4 ด้าน ได้แก่ การมีความรู้ในวิชาที่สอนความสามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ รวม 40 ข้อ โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามด้วยตนเอง จากข้อข่ายของการพัฒนาบุคลากรของนักศึกษาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 หาค่าความถี่และร้อยละ
  - 1.2 หาค่าเฉลี่ย
  - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

หาค่า IOC (Item-objective Congruence)

ใช้ในการสรุปคุณภาพของเครื่องมือ ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐานโดย

3.1 ใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบบทบาท

ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพความเป็นครูมืออาชีพ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา

3.2 ใช้สถิติ F-test ใช้เปรียบเทียบบทบาท

ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จำแนกตามประสบการณ์

8. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่นมีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ใน 4 ด้าน คือ การมีความรู้ในวิชาที่สอน ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน ผลการวิจัยมีดังนี้

1.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ โดยรวมในทุกด้านมีอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

1.2 ระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

อยู่ในระดับมาก โดยพบว่าระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

9. อภิปรายผล

ผลของการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายแยกตามระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ รู้จักบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ รู้จักบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (2548 : 52) ในมาตรา 79-81 โดยมีสาระสำคัญว่า ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ในการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความรู้ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม โดยการสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปศึกษาอบรมดูงาน อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ได้มีการปฏิบัติตามบทบาทอย่างแท้จริง และการปรับเปลี่ยนบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติของการเป็นครูมืออาชีพ (2546 : 17) มีมาตรการและแนวทางในการปฏิรูปครู โดยมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีการพัฒนาตนเอง ปฏิบัติตนตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมถึงการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชาสัมมนาและไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูน

ความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญ ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลก และเพื่อสามารถนำมาประยุกต์ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น (ธีระ รุญเจริญ : ปราชญา กล้าผจญ ; และสัมมา ธรณิย์. 2547 : 36-39) และที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้พอจะอภิปรายที่ละด้าน ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่หลักของครู ซึ่งสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น (2547 : 2) มีจุดเน้นในการจัดการกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดเน้นดังกล่าวจึงเป็นผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักยุทธศาสตร์ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนจะได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตนในการเป็นผู้บริหารทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน (ธีระ รุญเจริญ : ปราชญา กล้าผจญ ; และ สัมมา ธรณิย์. 2547 : 36-39) ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และเป็นการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพในด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ดังที่ ชนาธิป พรกุล (2543 : 6-7) เสนอไว้ว่า ครูไทยในสมัยปัจจุบันต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างลุ่มลึก ครูต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ สกัดเอาแก่นของความรู้มาเสนออย่างแม่นยำ และสามารถสังเคราะห์

นำเอาความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์กับการเรียนการสอน ทำให้ศาสตร์ที่สอนมีความเข้มแข็งและเข้มข้น

เมื่อพิจารณาระดับบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพในด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอนของผู้สอนของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้สำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับบทบาทในการสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในสาระวิชาที่สอน แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีจุดเน้นการส่งเสริมพัฒนาครู และให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในสาระวิชาที่สอน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2548 : 56) ในการที่จะตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยต้องคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาครู ผู้เรียน และชุมชน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในสาระวิชาที่สอนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาครูแล้ว ยังจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนด้วย ส่วนระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรในรายข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากร สู่ความเป็นครูมืออาชีพด้านความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในหมวด 7 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่า เทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการศึกษา จึงมีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ครูนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่ง คำหามาน คนไค (2543 : 93-105) ได้กล่าวถึงความรู้

ความสามารถและทักษะเฉพาะที่ครูควรฝึกฝนในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศว่า ครูมืออาชีพต้องสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีอื่นๆ ได้ตามสมควร ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ชนาธิป พรกุล (2543 : 6-7) ซึ่งเสนอว่า ครูไทยในยุคปัจจุบันต้องเป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องเข้าถึงความรู้ใหม่ๆ รู้วิธีและใช้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้ รวมถึงความสามารถในการนำโปรแกรมทางการศึกษาต่างๆ มาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และถ้าหากพิจารณาระดับบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ในด้านความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายข้อก็จะพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรา ในฐานะที่เป็นครู แม้ไม่ได้สอนวิชาภาษาอังกฤษก็ควรรู้และใช้ภาษาอังกฤษได้บ้าง (คำหามาน คนไค. 2543 : 93-105) ซึ่ง ชนาธิป พรกุล (2543 : 6-7) ได้เสนอว่าครูในยุคปัจจุบันต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษครูในปัจจุบันไม่ว่าจะจบการศึกษาระดับใด หรือสาขาวิชาใด ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษได้ เพราะภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยจากอินเทอร์เน็ต และมัลติมีเดีย ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบสำคัญของความเป็นครูมืออาชีพที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547 : 7-8) เสนอไว้ว่า มืออาชีพควรมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสารและนำไปสู่แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโลกปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายข้อก็จะพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษพื้นฐานของครูทุกคนในโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา ยังอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับบทบาทในการจัดหาวิทยากรที่มีความชำนาญมาพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้แก่ครู บทบาทในการชี้แนะเทคนิคการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้แก่ครู และบทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างให้แก่ครูในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาบุคลากรครูของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้มีความรู้ มีทักษะต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 52) ตามหน้าที่ที่บุคลากรแต่ละคนรับผิดชอบ ดังนั้น การพัฒนาครูด้านการใช้ภาษาอังกฤษจึงยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษของครู การจัดวิทยากรที่มีความชำนาญมาพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับครู และ บทบาทในการชี้แนะเทคนิคการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้แก่ครู ทั้งนี้ การพัฒนาต่างๆ ก็ต้องใช้งบประมาณสนับสนุน และใช้เวลาในการฝึกฝนด้วย (อชิปัตย์ คลีสุนทร. 2548 : ออนไลน์) แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จะต้องมีการพัฒนาระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษดังกล่าวเพิ่มเติม

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นหน้าที่หนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 21-22) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (สลิต จันทรนวล.

2548 : ออนไลน์) คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้น สนใจแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มุ่งมั่นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ชนาธิป พรกุล (2543 : 6-7) ซึ่งเสนอว่าครูไทยในยุคปัจจุบันนี้ต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูต้องเป็นผู้เห็นคุณค่า และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกวันของครู คือ การเรียนรู้อะไร การเรียนรู้ คือ การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติ เช่นเดียวกับความเห็นของ ดิเรก พรสีมา : และคนอื่นๆ (2547 : ออนไลน์) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่ดีต้องเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และหากพิจารณาระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นรายข้อก็จะพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ด้านความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และด้านการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน

2.1 ระดับการปฏิบัติตามบทบาท ในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ด้านความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศด้านความสามารถในการใช้ภาษา อังกฤษ และด้านการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา

ต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าระดับบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษาต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าระดับบทบาทในการพัฒนาบุคลากรทั้ง 4 ด้าน ไม่ขึ้นอยู่กับวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน แก้วคำไสย์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทและระดับปัญหาหาปฏิบัติตามบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะไม่สามารถเป็นผู้บริหารทางการศึกษาได้เลยถ้าปราศจากความรู้ ความคิด และสติปัญญา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2539 : 5) ดังนั้นไม่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะมีวุฒิการศึกษาต่างกันหรือไม่ก็ตาม ผู้บริหารก็ต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา จึงจะทำให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจมีผู้บริหารสถานศึกษาหลายคนอาจเข้าศึกษาต่อระดับสูงกว่าปริญญาตรีได้ เพราะมีข้อจำกัดหลายด้าน จึงทำให้ไม่ได้รับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น

2.2 ระดับการปฏิบัติตามบทบาท ในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ด้านความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และด้านการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน ไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษาต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าระดับบทบาทในการพัฒนาบุคลากรทั้ง 4 ด้านไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพรต หุ่นเจริญ (2525 : 175) ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการทำงานของข้าราชการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งพบว่าข้าราชการที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน

10. ข้อเสนอแนะ

1. ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ด้านความสามารถในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และด้านการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม พบว่าระดับการปฏิบัติตามบทบาทโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาเป็นรายด้านในด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ แม้ว่าจะอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าด้านอื่นๆ มาก จึงควรมีการวางแผนและให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นควรจัดให้มีการอบรมฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

2. เมื่อพิจารณาด้านการมีความรู้ในวิชาที่สอน ในรายชื่อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในสาระวิชาที่สอน อยู่ในระดับมาก สังกัดเทศบาลนครขอนแก่นอาจนำผลการวิจัยนี้มาร่วมประกอบ การพิจารณางบประมาณ และกำหนดแผนงานในการให้การอบรมแก่ครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วถึง

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา หรือเตรียมผู้บริหารสถานศึกษา อาจนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการพัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

11. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรมีการศึกษาระดับของคุณลักษณะของความเป็นมืออาชีพของบุคลากรครูด้วย

2. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่จะส่งผลต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

3. ควรศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพในด้านอื่นๆ ของบุคลากรครูอีก ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

12. เอกสารอ้างอิง

1. กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ.2536.ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร,
2. กรมการศึกษานอกโรงเรียน.2545. แนวทางการปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: กราฟิกโกร,
3. กรมวิชาการ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. 2539. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว,
4. กรมสามัญศึกษา. 2539. ขอบข่ายและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : การศาสนา,
5. _____. 2542. ครูแกนนำ : ต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : การศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ.2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
6. _____. 2546.คู่มือการปฏิบัติงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),
7. _____. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),
8. _____. 2548. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : สไตลครีเอทีฟเฮาส์,
9. ศันสนีย์ เครือชะเอม. 2525. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร : ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร,
10. คำหามาน คำไค. 2543. ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : เดือนตุลาคม,
11. คำหามาน คำไค.2543. กระบวนท่าของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : เดือนตุลาคม,
12. ชนาธิป พลกุล. 2543. แดทซ์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
13. อธิปัตย์ คลี่สุนทร. 2547. ปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกันเถอะ. มติชนรายวัน. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2548, จาก <http://www.moe.go.th/cgiscrypt/CSArticles/ articles/000004/00413.html>,
14. สลิตี จันทน์นวล.2548. บุคคลแห่งการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2548,จาก<http://www.yalal.com/book003/satisb.pdf>,2548.

15. สมาน แก้วคำไสย์.2545. **บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด.** ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร,
16. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์.2535. **พฤติกรรมผู้บริหารทางการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
17. พีระพจน์ หุ่นเจริญ. 2525. **ความพึงพอใจในการปฏิบัติราชการของข้าราชการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.** ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร,